

INGRID FRANCISKA THRANE
Landbrugets Rådgivingscenter
Skejby - Dania

DOBRA PRAKTYKA ROLNICZA W ROKU 2000. PROPOZYCJA DUŃSKIEGO ROLNICTWA ODNOŚNIE INTEGROWANEJ PRODUKCJI

W ciągu ostatnich dziesięciu lat w Danii wzrosło zainteresowanie tym, jak rolnictwo produkuje żywność. Najpierw zwracano uwagę na wpływ rolnictwa na środowisko naturalne, a następnie konsumenci zaczęli stawiać znaki zapytania przy sposobach produkcji żywności. Czy używano środków ochrony roślin, czy produkcja przyczyniła się do obciążenia środowiska oraz czy dobro zwierząt było brane pod uwagę w procesie produkcyjnym?

Rolnictwo duńskie pragnie prowadzić konstruktywny dialog z konsumentami i ze społeczeństwem generalnie. Na podstawie wyników najnowszych badań naukowych oraz doświadczeń praktycznych, sformułowaliśmy propozycję integrowanej produkcji.

Integrowana produkcja

Integrowana produkcja jest taką całościowo zorientowaną formą produkcji, gdzie zarówno w nadrzędnym planowaniu produkcji, jak i w codziennym zarządzaniu łączy się wzgląd na opłacalność produkcji, dobre samopoczucie rolnika i innych zatrudnionych, sąsiadów gospodarstwa, otaczające środowisko oraz dobro zwierząt hodowlanych. W integrowanej produkcji kładzie się nacisk na możliwie jak największy stopień wykorzystania naturalnych zasobów, zanim przystępuje się do wykorzystywania energii paliw kopalnych oraz materiałów obcych środowisku naturalnemu. Ulepsza się warunki w polu i w oborze jako całości, zamiast kłaść nacisk na pojedyncze rodzaje produkcji.

Uważamy integrowaną produkcję za przyszłościową formę produkcji w dużym stopniu uwzględniającą żądania stawiane przez resztę społeczeństwa. Społeczna akceptacja metod produkcji jest istotnym warunkiem zbudowania i utrzymania dobrych stosunków z pozarolniczą ludnością. Społeczna akceptacja ma

duże znaczenie dla poszczególnego rolnika zarówno w jego pracy codziennej, jak i dla możliwości zbytu produktów rolnych.

Propozycja musi zostać przedyskutowana przez rolników

Fachowa zawartość propozycji została opracowana przez doradców ze służb doradczych, jednocześnie była ona bieżąco korygowana i zatwierdzana przez rolników zasiadających w krajowych komisjach Społecznej Rady Doradztwa. Propozycja nie stanowi spisu reguł ani praw, których należy przestrzegać, lecz jest deklaracją zamiarów, których wprowadzanie w życie zalecają poszczególnym rolnikom wybrani przez nich reprezentanci rolnictwa. Dlatego też zdecydowano, że propozycja musi zostać przedyskutowana w kręgach rolniczych zanim zostanie ostatecznie sformułowana. Dzięki temu wszyscy rolnicy uzyskają możliwość ustosunkowania się do kwestii jak w przyszłości ma wyglądać rolnictwo w Danii.

By ułatwić debatę opracowano - biorąc za punkt wyjścia zalecenia fachowców - specjalną broszurę dyskusyjną, w której za pomocą szeregu pytań namawia się rolników do zajęcia stanowiska odnośnie form produkcji w przyszłości. Poniżej podajemy przykłady zagadnień, do których rolnicy mają się ustosunkować:

- Jak zredukować ilość stosowanych pestycydów, np. poprzez odmienny wybór gatunków oraz płodozmian?
- Czy w dalszym ciągu należy budować obory uwięziowe dla bydła mlecznego?
- Czy należy stosować ściółkowanie słomą w chewniach?
- Czy należy stosować antybiotyczne stymulatory wzrostu?
- Czy należy zwiększyć stosowanie poplonów celem zmniejszenia wypłukiwania azotu i w jakich okolicznościach?

Integrowaną produkcję należy wprowadzać bez kontroli

Istotnym założeniem propozycji jest to, że rolnicy nie zostaną poddani dodatkowej kontroli, lecz dobrowolnie wybiorą stosowanie zasad integrowanej produkcji. Brak kontroli nie daje żadnych gwarancji, a zatem nie zakłada, że konsumenci mieliby płacić więcej za produkty rolne, gdy zasady zostaną w pełni wprowadzone w życie. Rolnicy nie zostaną zatem ani zmuszeni, ani wynagrodzeni za stosowanie się do wypracowanych zasad. Dlaczego więc mieliby to robić?

Odpowiedź brzmi: ponieważ jest to opłacalne zarówno ekonomicznie, jak i - co może najważniejsze - w kategoriach zadowolenia i dobrego samopoczucia rolnika. Wychodzimy z założenia, że wyniki ekonomiczne zostaną utrzymane na tym samym poziomie lub polepszone, ponieważ można będzie zminimalizować zużycie środków pomocniczych typu nawozy, środki ochrony roślin, lekarstwa i środki energii, oraz ponieważ będziemy w stanie zachować klientów w sytuacji zwiększonej konkurencji i zwiększonego nacisku na „zielone” wartości. Po-

szczególni rolnicy będą bardziej zadowoleni ze swej produkcji, gdyż w większym stopniu będą mieli poczucie, że produkują zgodnie z życzeniami społeczeństwa i konsumentów. Nieustające oskarżenia prasy pod adresem rolnictwa o wielkie zanieczyszczanie środowiska, stanowią obecnie dla wielu rolników duże obciążenie psychiczne. Nie jest zabawnie być uczniem szkoły rolniczej, gdy rówieśnicy uważają rolników za dręczycieli zwierząt i niszczycieli środowiska. Między innymi dlatego jest szczególnie ważne, by rolnictwo samo przystąpiło do ofensywy i poczuwało się do odpowiedzialności za praktykowanie dobrego rolnictwa. Najistotniejszym celem propozycji jest może właśnie osiągnięcie zmiany nastawienia zarówno rolników, jak i pozostałej części społeczeństwa.

Doradztwo odgrywa centralną rolę

Kiedy propozycja zostanie przedyskutowana i ostatecznie zrehabilitowana, wypracowane zasady muszą stać się punktem wyjścia dla doradztwa fachowego. Doradcy muszą pomóc rolnikom w znalezieniu nieuciążliwej dla środowiska formy produkcji w poszczególnych gospodarstwach. Zasady integrowanej produkcji zostaną wkomponowane w materiały do nauczania oraz stosowane przez doradców narzędzia pracy, tak, że z biegiem lat zostaną one wprowadzone we wszystkich gospodarstwach w związku z remontami i nowymi inwestycjami budowlanymi.

Co oznacza propozycja integrowanej produkcji?

Propozycja integrowanej produkcji jest liczącą prawie 50 stron publikacją. Materiały w niej zawarte obejmują zarówno nadrzędne zasady praktyki rolniczej, jak i fachowe opisy uprawy roślin, hodowli trzody chlewnej, bydła i drobiu. Nie sposób oczywiście w krótkim artykule opisać zawartość takiej publikacji, ale poprzez przedstawienie nadrzędnych celów, można przybliżyć czytelnikowi fachową zawartość materiałów.

Poprzez integrowaną produkcję pragniemy:

- zapewnić wysoką jakość produktów. Odnosi się to zarówno do wymierzalnych, jak i niewymierzalnych wymagań co do jakości, środowiska i etyki.
- stosować takie środki pomocnicze jak nawozy, chemikalia, lekarstwa i energia wyłącznie według aktualnego zapotrzebowania. Będziemy wybierać i stosować środki pomocnicze świadomie.
- ukształtować produkcję tak, by w jak największym stopniu wykorzystywać płodozmian oraz naturalną odporność i przez to zmniejszyć potrzeby zwalczania chorób, szkodników i pasożytów.
- uzyskać równowagę substancji pokarmowych w rolnictwie tak, by unikać niepotrzebnych strat do otoczenia.

- położyć nacisk na to, by ludzie zatrudnieni w rolnictwie mieli niezbędne wykształcenie i przygotowanie zawodowe. Wiedza jest podstawą właściwego obchodzenia się ze zwierzętami, stosowania techniki i poszanowania środowiska naturalnego w pracach na polu itp.
- aktywnie uczestniczyć w podtrzymywaniu biologicznego zróżnicowania oraz stworzeniu atrakcyjnego krajobrazu zarówno dla nas samych, jak i dla wszystkich innych jego użytkowników. Będziemy tak planowali produkcję, by uwzględniała dziką florę i faunę, wody gruntowe i powierzchnie oraz estetyczne ukształtowanie krajobrazu.